

Die Vontskerktradisie

(Dingiese Koorsoerden, 16 Des. 1940).

Inle. By een op in eg-Afrikaanse, vas-peesdag, en op in historiese plek. Wat is 'n tradisie? Die betekenis

I in Daadkrag tyd en Doelbewuste Helpmekaar-pees: mag vriend klink. - Waarom?

Verskillende van mening verstaanbaar. Waak vir gammelsie openbareheid. Is wat hulle hier — Voorbeeld van helpmekaar-pees: ontstuiting, Vegtop en Bloedrivier, oor Trig. + V.R., en Retief in maity. Toon hul grootheid.

Afrikanerdom vandag was in meer van nood: armblouderdom, handel, ontstotende gebreksteense om ons. Vontskerk-trad. sal ons help om te overwin.

II in eg-Afrikaanse Verhouding tot die natuur: Groot nat. bewoeling verskillende met vrouman, volgens. Met nat.-voegwoorde was Vontskerk goed bekend.

Begrinsels van hul belang. Beweging van kwaadwilligis — mosega en Bloedrivier.

Vontskerkbelid in praktyk: Trig., Ptlg. en Retief, ^{maar} _{veral} Pretorius.

Hd aspekte van Vontskerk. word nog deur meeste Afrikaners

gehandhaaf.

Maar oor in feit dat dit vandag enotig heilig word. Sg. liberal - gesindes. Noodsaaklikeheid om Voorst.-trad. te handhaaf: gelijkstelling - saamwooning - vaseerwering - degewone en onderyng.

III Nasieskap: Vorming van Afr. volk. Wanneer?

Voorstudies egte, onvervalste Afrikaners - ten ver - een vaderland uitings van nasiebewussoor: fundamentele rede vir Trek; Reëls (manifest) en moontj. Verdr: grondw. onthandelwyd, Chak Cithis en ver. Grossus Emt.

Skone, blinkende tungs; trad. is ons duidelik.

Leef ons vandag nog byd trad. nit? ons groot kultuurstryd. maar Afr. oor staan nog. Selfs bloedstryd. egte oor verontstondende tungs.

Slot: Resonneer drie punte. Set u hand op die pols van die Afrikanerdom --- Reddingsdaad en terbed.

oos gaan tyukwaatstaan op die grondslag van Voorst.-trad.

Daarmee bring ons hulde aan vagedagteis van Boeskotydens.

Bri Voorsteekerstradisie

Hoofpers-Kraalbosdien, Doring, 15 Des. 1940.

Jdl. By een op in eg-Afrikaanse, nasionale feesdag. — 'n Dag wat ons denkt aan al die Voorsteekersgelyk hulle was egte Afrikaners, Afrikaners was 'n skone tradisie gevryzig het.

Ter: wat is in tradicie? 3 betekenis van die woord. — hier egter in nuwe bet. Voorbeeld: Eng. en Duits. 'n Kinkid, ekster in die volksleie, maar uit-hou op versk. maniere.

I'n Daadkragtige en Doelbewuste

Helpmekaar-ges: mag vriend klink. Waarm? Seter nie vriend dat daar verskill van mensig onder hulle voorkom het nie: Calvinist, sop munties, verske geselskappe, tot ~~so~~ ~~so~~ verspreid wiers blykbaar aan vriend. Toegammelik oopstaschig om te se dae-hulle gedwing in bolong met mekaar was. Wonder is juus dat ons nog sowel en selle skitterende voorbeeld van 'n geoorde helpmekaar-ges by. Mag hul forte gehad het, maar as daar en ding is en en les is --- Geheim v. hul mense. Open en wen binne. van S.-Af. binne 10 jaar vir beskawing. In ons van vod by mekaar. — Vegkop-lae; Sondagsgelyk van Bloedrivier. Ook Trij. en V. Rensburg. Ook in hul persoonlike ondelige verbondige:

21

manig en mense wat by hulp,
en manig se aanbod een
Rekief is. die gaan na Dringan.
As hulle metkaw nodig gehad
het, het hulle na metkaw se
dins gesoek - hierdie toon
hulle nie grootheid.

Maar nou : Afrikaansdom
vandag was in ons v. goed ;
ons het metkaw nodig. —
Uit alle 4 Afrikaanses wat nie
genoeg het om van te leue nie;
in handel. Maar nog — die
verbelspellende gebuurtelike
rondom ons, wande van
Afrikaansdom op die lae.

Haat ons Voorstek-land
nietjie en ons oal oorven.
Dan sal ons wande v. Afrikaans-
dom onthaderlik stil, en ook
met Fariseer-Afrikaans agteren.

II In Eg-Afrikaanse Verhouding tot die
Natuur : S. Afr. in land met in groot
nat.-bevolking. Diepgronde verskillende
tussen natuure en uitman. Botrys
moes kom, in verlede baie en
vandag nog ontsettende waagstuk.

Met nat.-waagstuk was Voorstek
goed bekend — Oospans. Resulata
van lamendige, wifelende beleid.

Vervore beginnels van huil
beleid : Differentiasie en Segregasie.
Verder ferm & besles, billik en
eslik. Bewering van kwaadwillig,

volk is. Mosega en Bloedrivier.

Voorlokkersbeeld in praktyle: Tropaeum Polgieter en Rhein. En wondervuld Prötörus ('Mpanda)

Gade my dank dat hdd op v.d. Voorlokkersbrad. vandag nog. daar die meeste Afrikaners gehandhaaf en uitgeslaap word; die nog steeds die erkende Afrikanerstandpunt.

Maar ook in feit-das-Voorlokkersbrad. vandag ernstig bedreig word. Kreel van sy. liberaalgenades. Gelyke regte en selfs rasvervenging (Shaw). Das noodsaaklik om Voorlo.-brad. mit te leef en verantwo. van ons moordgodskap oor nat. te aanvaar, want gelykstelling bring samwonig, samwonig bring rasvervenging en rasversem. bring degenerasie en ondergang. Dan is dit einde van Afr. volk.

III. Nareskep: Vorming van die Afr. volk in die doe on binelande distrikte Stell., Swellend. + Dr. Rt.

Wanneer dit gebeur het, is moeilik om te sê, maar moes voor Groot Trek gewees het.

Voorlokkers ~~is~~ egte onvervalle Afrikaners - het wie S-Afr. geen ander vaderland nie. Lande van hulle voorvaders reeds volkslike afgeskeid, groot verskil tussen hulle en Eng. kol. van die tyd.

uitings van hul nasiskap
Enthic groot rede van Trek.
Wil hul nasiskap mitleue —
ers smekbedes aan Reg.
As dit nie beelp mi, tott hulle
woorde uit Manifest van Rietief.
Woerde van Marq. — his woerde
van egte Afrikaners hierdie.

Dit late dade: nie grondwet
en anderhandelings met Br.
verbind om hul magt,
etuin te hou.

Treffende uitings: Charl
Cilliers (9 Des. 1838) en mnr.
~~voortraad~~^{voortrekkers} Smit. Wie nasiskap bring
kan in mits stione, klemende
bewys van nasiskap vrydag?
Voorst. - trad is duidlik — was
Afrikaners, was eg, was peton.

Vraag is: lief ons vandag
nog hof trad mi? Indien
wel, in hoevele? Ons groot
kultuurstyd, maar Afr. volk
stom nog werkende daar.
Seeps'n blootyd. Man oor
verontselende tescens. Voorbeeld.

Slot: Kommer drii vername punti in
Noordtrek - trad. Set n hand op
hi pols v.d. Afrikaner en n
sal vind dat hy geound en
lewendig klop - geound en
lewendiger as no laie jare.
Reddingstaad - ges on te
red en te help gn te

dien. Wat meer is: Africanderdaan
is ook weer leun, en hy weet
om geskou te word. Swart en
byvalle toegee. Was gaan byne-
laas nou in genoemde drie
punte. Dan sal ons byvalley
wes op grondslag van die
Noortr.-laad, en sal ons oor
twee by aan die vogelagtige
van hom op wie se stappels
ons hier vergader is, want hy, soos
honderde ander kygrotte wat
hom, tel onder die edele-
wolselfers van ons skone
Noortr.-laad.

Die Voorstelkunstradisie.

Ques. — Wat is in tradisie? Vrylike betekenis. (1) 'n voorlewing of legende, ~~hetleke~~ iets wat van een geslag na 'n ander ~~so~~ moedeling voorgelyf word. (2) 'n gebruik of gewoonte wat reeds lank bestaan. (3) 'n Groot en minder bes. so dat in die sin dat ons dit hier gebruik; iets wat in die volk, in die wese van 'n volk ontstaan het, wat deur so 'n volk gehandhaaf word en wat op die deur in beïnvloede faktor en 'n steekle vir son roek blyk. Man. dis iets wat tipies van son roek is, en wat deur daardie roek as 'n kostbare heilooft bewaar word. Voorbeeld: by die Eng. volk die tradisie van die Kroon; en by die Duitse volk die militêre tradisie.

Sin trad. vorm 'n verbond, 'n element in die volksleefwyse. dit mit hom op verskillende maniere en kan aan die hand daarvan ontheel word.

Let ons nou na die voorstelkunstrad. gaan, dit ontheel en sin vooroor dié alles staan.

I In Daadkragtje en doeltuenslike Helpmeester-ges.

dit mag vriendlike want ons voor so dien te van mensheid en rustlike ander voorstellers dat net meer

2.

van hul onderwige gesin
as van hul somerwige dié.
Hierdie man, was in groot fonte-
in die nodig om die
verde vlekte wat in die
veld gevind is, nie dié weg
te maak. Reeds voorheen daaroor
gesprak, maar nie dit van
weer beklemtoon.

Bes onstaanbaar dat daar
verskill van mening onder die
verdeelingsvoorsitter het. Was
selfstandig denkende Calvaneite,
wat my h. v. indemand en my h.
van ondervuur in wege van
reënval reguit best. Daarby
moet vast in voor oop
verskill en goed plek
gevonden was, was ook
selfst. v. gies ontwerp.
Hulle lêk in die land van
di werk ook nie soos uit
Kolomee nie, maar was in volle
genestappe indiel. En as hulle
so baie is, dan is selfs die
ide van durende gevolgcap
nie tydensoor nie want hulle
het voort-koppe van met-
hulle en is neffig nie
met die vry op wavel
~~en~~ ~~voort~~ myd bestreden
gaande my verspreid, tot teen
tot die lig bewoon is die
gou wonder dat daar
verskill onder hulle onstaan-
byt nie — dit was immes
steeds natuurlike en menslike
moer dis in volkome
fontein grootig dat hulle
gedruig in volking was

3.

metoor was. En diegene wat
vandag net soveel wryheid
as die ^{Indië} Turke onder die
Vortrekkers het, soom in
joumatrik Hoewel ons jaande
meent. In diene tydje
voortalle voorvalle. Daar
wonder te by die Vortrekkers
onder daar dat ons onder
die omstandigheid nog
sovele suksesvolle, en
soveel en selle geslaagde
voortalle van in personele
helpmekaars pas. En die
Vortrekkers mag ~~aan~~ heel fort
gebad het, moor as daar een
dag is ons selle in toe
mate besit het, en as daar
en les is wat hulle die
nogeslag haan het, dan is
dit hul helpmekaars les. Hierin
het ons sinnes die gebrek
van die mense van heel groot
waarde. Hulle is meer in paar
duisend voere, moor binne teen
jaar hul hulle die bruid. v.
D. Afr. vir bestuur geopen en
gevoer. Hoe is dit moontlik?
Hulle is hulle van oude
gemeenskaplike ideale begin,
en in ons van voorheen
of geslaan het. Dit hul hulle
mittende onvinding, besorg en
dat groot brogtes oppervar. Kyk
na Negkop-Cter - 50 ossenwangs
40 weerbare man. Mag
hulle dan stoor van stoor
en slaan die gansse woedende
malabale weg teig. Disagte
di gevol uiter die historise

Sondagdag van Bloedrivier. ---
 Kyk oor na Trig. & Van R., na
 Potgieter, wesen Petef - wiec uys
 en my sien tricke wat-hul
 leunens ~~van Ribbenhul~~ ^{van Ribbenhul} mede-
 leunens te red ~~van~~ ^{van} ~~oor~~ ^{oor} wat hul
 in die muur van die wood, in
 die krisis was, het hulle hul
 hertig saamgestaan. Al het hulle
 souks verloor, en al het daar
 souks hulde word gesek, as
 hulle verkoop nodig gekla het,
 dan het hulle tot hulmeswaar en
 diens gevouel. Hierdie her hulde
 getoon dat hulle groot is, want
~~daarom~~ ^{in volle} ^{groot} ~~is~~ in
 die mate waarin my hul tot
 my hand so deurvervoerd is
 en nu, my ~~is~~ ^{is} ~~ver~~
 trots op die Vortstaer-hul,
 maar dat ons mton dat
 die Afrikaners vandaag vir
 in die muur van wood ster.
 Ons het verkoop nodig was
 vooruit voor nie, nie deur
 nie Afrikaners is daar een wat
 nie genoeg hier om van te leue
 nie - dis 'n ontsetende toestand
 wat steeds meer uitdrukking vervaardig,
 deur in deadlocking selfpreservatieve
 gans verhelp hul word. Ons het
 verkoop nodig ook vir die
 lande, maar telas daar is
 nog baie Afrikaners wat niet
 genoegte of oversigt gehad het
 voor se hangsaak vryloop om
 net die vroudeling, dekraap die
 uitbreke van die Afrikaners
 soek te doen. Maar merk nog:
 oorblypende en ontsetende

gebundellose spesie balle
vandome ons af - ons is welsai
in die juur van die kennis.
Om ons heen is die vyande
van die Afrikaandom op die
loer - redde ons wat-hou
vandome ons ons te verduel
en uit te huijf word gelig
so gegeapp. Die gevare is groot
en onvoorspelbaar, maar in die
troede van die Vryheiders,
in hul helpverwoerd ges
mid ons mag goed-ges die
nietjie dan sal ons oor
soos Vryheiders oorweet.
En dan sal die sog oor
anhouk dadelik ons die vrede
van die Afrikaandom onskadelik
sal stel, en ja, dat ons oor
me nie optrek nie - die
Fasif-Afrikaandys wat beloos, vandy
soos of die werkplek van ons
rynde gevind word.

II in Eg. Afr. Ver. tot di Natuur.: S. Afr. was
en is vandag nog in land groot
in groot natuurdileboschig. Groot-en
dappaande verskeie bosse wat
natuur en die uitman: verskeie
van bekoring, temperans en van
morele en siedlike spattinge. Dit
is ons byna vanzelfsprekend
dat daar vle-sonwings tussen
uitman en natuurlike probleme
van uitstaan. Ons gask. is vol
van oulike probleme, en dit-dit
in die vlede. Oftelkelle van
totnings, en dienswels veel bloed
vegelyk, moorskak. Dit is die
geval bin die vlede, en al
min ons nie meer vandag

die bloedvloeiing van die velde
nie, nie — ons vandag vry meer
in natuurveroudering, in waagstuk
wat vragting feit een van ons
algemengde moegstukke is
en van die belangrikste gevare nie
na volkslewe pleon.

Met wat moegstuk was
Vondelaars goed akond. Die
wesk van hulle was van
die ou talle grondelike
afkomst, maar hier was die
dile waar hulle geleef het
met Kappies in aantal
getrek byt. Hier het hulle klappe
in grootte goed les kon en hie
het hulle oor voor heel ee
gesien wat die resultate van
in landelike onbedekkend
was. Toens hulle was self die
stogaffers van daardie beland,
want moes bin van hulle
nie van hul leuse sleg nie
veiligheid nie? En het hulle va
hou al hul ander
beetjies dandery ontloof nie?
Hulle verloor die tel, en hul
so in natuurverblyf ontloof
wat in alle opsig eg-Atenas
genoem kan word.

In Vondelaarsblyf, nou groot-
blyf : diffusione en
segregasi wat dit betrek
Vlerk het hulle geis dat hulle
belid ferm en bestig, maar
hulle en selle moet wees.
Bewaring van lewensvryligtes, ook
is... selle van moesga en Bloed-

Natuurverblyf in praatlyn,
Trig., Polg. en Retief — en inoudsh

Pretorius — Mpande ees.

7

Hier het ons van die Vortrekker-lede
van die Afrikaanse belang. aspect van
ons volkslewe, nl. ons bedryf
tenoor die natuur. Gode my dink,
is dit vandag my die gesende
Afrikaanse standpunt van handhof
als my die Vortrekkertradisie.

Maar oortu fair dat Vortrekker-lede
vandag moet bedryf word. Kort
was my uitvoerig geskrewe. Gelukkig
(Shaw)

die woodsaamheid om aan
Vortrekker-lede was te haan. Haat
was die verwoestende van
die voogdyskap van ons land. van
want gepesteeling by kommering,
soos wat hy voorheen ingefou
— soos wat egter by degene het
die andering. Indien is dit die
ende, die ende van die
Afrikaanse volk.

III Nasiekap: Vortrekker-lede, staan
van ons vaderland voor. — ~~van~~
vertroue goed die overvalle
van alles. Haat ons al heelal
histories weggaan.

Normaal was ons weer in
die drie ou binnelandse
distrikte. Hier en daar. ons
so lief en red, net my moedige
en my sware, hier is my gefou:
mense gewoon wat weg die
volk w. S.-Afr. geskep word.

Wees ons niet gebou het, moenie
om te sê moedig moes vir
Groot Trek gebou het.

bij Vortrekkers sou du bygele
di best, die overvalle
oortuwingens van in lig-

8.

Afr. volk. Hier binne S.-Ap. gans
vaderland nie. Voorouers jyse troue
hoofstaat uit Holland en
deels ook uit Fr. en Duitsl. en
S.-Ap. gesien, maar hulle
Europen lande was hulle
voekom afgesetj. Here oj
was mi mer op Europa geyi mi
hulle het net een vadersdi
peler, S.-Afr., en bin mi hulle
by. Hul was gans voor-verdel
tussen hulle en kng. Kol. v.d.
tyd. Die Voortrekkers daaroor
was egte Afrikkers, Afrikaners
in manig en been. Asse S.-Ap.
was hulle selfj, maar mi
van en beperk die
daarvan nie; as hulle mi hulle
in een duiel onnoemlike
genoeg word dan son di
in he ander duiel vind.

Hest ons by enkele tippende
uitings van hul nasie-
beouwing stelsel.

Hier: wat is die verantw.
die fundamentele rede vir
die Boer Trek? Daar word
genoem in verskeidige plek
van redes soos op p. x x x,
maar fundamentele rede
vind ons in nasiebeouwing
van die Voortrekkers, as tyd
naouwings so wie daar was
nie dan die Boer inners
nooit bespreek nie hul nie.

Die Voortrekkers het gevolg
dat hulle so lede van
die volk van S.-Afr. hul
nog net hier in S.-Afr. moe
nitreef. As wat en wod — Kol.
bedryf word, my hulle meer
gehou tot die onheid van

doel treffende voorstels in ti
vor her en die wetteworde
te bedien. Vassie lewe van
Piet Retief vanuit Sow. v.d.
Dortel. Prov. Hy waarsku selfs dat
as vir Reg. wie weggaan mi, sal
die boer wylig wees om land
te verlaat.

As moekgebede mi heep mi
was Eng. owerbaid openbaai mi
Want v.d. Barbara tenu die Christ
mis, dan hoek volk vasiebaaf
en hul selfpasper in vry-
en dan toe hulle — dis die
engste uitwyk as hulle en
hul moestdag so vir volk van
S.-Afr. wil voorstaan. ~~F.~~
Treffende woorde in Retief se
Afrikaans aan Eng. owerbaid
geig: ons wanhoop daarom --
maar treffend is woorde van
Maiz: " ons het baie verdra ---"
dit is woorde van Afrikaners
mens, egte Afrikaners, wat ani
bulig voeg voel in hulself
en hul roek van ondegang en
verlossing te verwag.

Hi selfs begin van hier mi
mi baie ander dade van
voortredens byg. hul
vasiebaaf. Eie grondwet
overkroont sinner Afr.
sprekings. By hulle
sove deurvoer.

Onderhandel ook met Eng.
owerheid sowelop om hul
moph. Num 1 Eng. Dit
alles is sprekende, kleinkende
buysse dat hulle hulle
sove in selfst. roek gevoue
het, en dat hulle
daarop gesteld was om hul

10.

gesels. en ~~heeft~~ ^{het} selfstandigheid
met sterk. selfstandigheid te
vergelyk.

twist in hys verband
oek na in paar treffende
uitings van die Vryheidlike
figuer. — mnr. Evans Smith
en Charl Cibens (9 Des. 1838).
Dis by mnr. Cibens dat hi
magtigste Vryheidlike mid-di
diepté van sy edele geil
gesprok. Hier. Dis hier dat ons
hom as Africane nie — egte,
oorvloekte Africane, vol
nasieburgoyen en vaders
verdig vir seps op diens
offes. op die acties van
Hanslope te hê. — Dis dansei
nasieburgoyen is ~~is~~ ~~is~~ ~~is~~ ~~is~~ ~~is~~ optree van
die Vryheidlike volk.

Hof ons vandag nie nog die
Vryheidlike. — wat is hierdie
verband uit? Indien wel, in
houerwe doen ons dat? ons het
in groot suksesstryd te staan
en ons moet ons handhaaf
tenuur ons magtige Engelse
natuur. Maar bin my u
daarvan en die spytte van
behoede en fyne besande
prysies op die Afr. te vergelyk
met die Afr. voel vandag
nog ongesond daar. Selfs 'n
feit dat ons op wet. geniet
in bloulyd beleef: ons Afr.
literatuur en tydskrifte. Pen
is in die drins van voer
geset — en dij que hoo p
in toekoms. ons bewijf,
Dus bewydigende toekoms, en
rede vir optimisme.

moor ons moet gebalanséer
wes. — Oore vooruitstende
leiers. Afrikanaars was op een
Afr. tydsonj inteken nie in
oordeelkwestie is ons heel
daaglikee nuus in Engels
opgedis te hou. Oore Afr. was
een Afr. leuse les nie.
Oore ander verantwoordelike
leiers — Afr. wie se name
op die ledelyke van die
Afr. vergadering vertrek nie.
Moer ons dus Afr. was niet
blinde morsvryheid en
doodse swindel fedar. is.
— Dus on chi. Hulle gloed
van ons Afrikaners die
vergadering van permanente.

Slot. Resumer die vernaam
punt in voordie. — Braat. Set u
hand op die pols van die
Afrikander van dag en u sal
vind dat hy warm klopf,
levendiger en gesond as
in bare face. Wat meer is
die Afrikander is ver een
en by weis van wat
perfekt word. In die laaste
woke, ja in die laaste
dag, is die Afrikander nu
primitief, een bedroevende
toller indruk moor. Gode my
man, hy is nog sien en
by ons en bly! Ons bet-
rekking so hande gevot,
en ons voor dit nie ver
los wile. Ons gaan lymler
naar in die et doelbunste,
doeldragende helpmaatsaay-
ples; in ons stuur tot

12

di vergelyk en bestudeer
van in sy Afrikaanse moedier
tot die Nederland; en ons gaan
voorbygaan van die drie
uitwisseling en uitwisseling van
in gesond Afrik. vooruitgang. As
ons uit doen, sou ons bystaan
was op die grondslag van die
Nootnemers-lede, en sou
ons hier was na die vo-
dagdienis van hoor op mi-
re stappies ons bin vryger
is. Want sy — was die
huidige ander Boeksgemeente
met hoor — tel uiteindelike
iedelste voorstellers van ons
Moere Nootnemerslede.
